

Muonion kunta lausuu Tunturi-Lapin ja Pellon talousarvioesityksestä vuodelle 2026 seuraavaa:

Muonion kunta näkee myönteisenä kokonaiskustannusten hieman pienemmän tason kuin mitä vuoden 2025 talousarvio on. Muonion kunta toivoo, että talousarviovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota muutamiin seikkoihin.

- **Palkkakustannukset ja toiminnan vaikuttavuus**

Talousarvioesityksen mukaan palkkakustannukset muodostavat suurimman yksittäisen kuluerän. Muonion kunnan näkemyksen mukaan henkilöstöresurssien kohdentamiseen tulee kiinnittää huomiota.

Laskennallisesti työllisyysalueen henkilöstöresurssit ovat tällä hetkellä korkeahkot valtakunnalliseen tasoon verrattuna. Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalueella asiakaskuormitusta on 100 asiakasta per työntekijä, kun valtakunnallinen keskiarvo on 146 asiakasta per työntekijä. Alueellamme korostuu suuri etäpalveluin tapahtuva asiakastyön osuus, joka selittyy joiltakin osin pitkillä välimatkoilla ja sesonkityöntekijöiden suurella määrällä. Paikkariippumattoman palvelun tuottaminen on ajankäytöllisesti järkevää ja tarjoaa asiakkaille monikanavaisia asiointimahdollisuuksia. 22,7 % työllisyysalueen asiakkaista palvelaan kasvotusten tällä hetkellä. Muonion kunnan näkemyksen mukaan henkilöstöresurssia tulisi kohdentaa entistä painokkaammin muun muassa työnantajakontaktointiin vaikuttavuuden aikaan saamiseksi. Työllisyysalueen työnantajakontaktien määrä on vähentynyt jopa 61% vuoteen 2024 verrattuna.

- **Palkkatuki ja kuntalisä**

Muonion kunta esittää ensisijaisena näkemyksenään, että työllisyysalueen toimesta ei myönnetä palkkatukea vuoden 2026 alusta alkaen. Palkkatuki ei pääsääntöisesti kerrytä työttömyysturvan työssäoloahtoa ja näin ollen sillä ei pystytä juurikaan vaikuttamaan kuntien maksuosuuteen. Työllisyysalueen myöntämien palkkatukien sijaan Muonion kunta ehdottaa, että kunnat voisivat ottaa käyttöönsä kuntalisan. Kuntalisan myöntäminen tapahtuisi kunnan toimesta ja kustannuksista vastaisi kukin kunta itse. Näin ollen työllisyysalueen yhteinen budjetti olisi maltillisempi ja kuntalisan varatut määrärahat vaikutuksineen kohdentuisivat kuntiin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Vastaavanlainen malli on käytössä Muonion kunnan ymmärryksen mukaan ainakin Kainuu-Koillismaan työllisyysalueella.

Lisäksi Muonion kunta esittää, että jo sidotut ja myönnetyt palkkatukien jatkot vuodelle 2026 sekä siitä eteenpäin siirtyisivät aiheuttamisperiaatteen mukaisesti niiden kuntien maksettavaksi, joiden kuntalaisille sitovia päätöksiä on tehty.

Toissijaisena näkemyksenään Muonion kunta esittää, että mikäli työllisyysalue myöntää jatkossakin palkkatukia, tulisi työllisyysalueen budjetista erottaa palkkatuen osuus. Kunnat vastaisivat palkkatuen osalta kustannuksista aiheuttamisperiaatteella. Tämän hetkisen tilannekuvan valossa kustannusten jakomalli alueen kuntien kesken on kohtuuttomasti vääristynyt ja on omiaan aiheuttamaan eriarvoisuuden kasvua jäsenkuntien välillä.

- **Yhteistoimintasopimus**

Muonion kunnan näkemyksen mukaan talousarvion 2026 hyväksyminen esitetyn mukaisena edellyttää aiheuttamisperiaatteen tunnistamista yhteistoimintasopimuksen kustannusjakomallissa. Mikäli sopimusta ei lähdetä päivittämään tulee Muonion kunnan näkemyksen mukaan talousarviosta poistaa palkkatukeen varatut määrärahat ja tehdä päätös siitä, että työllisyysalue ei

myönnä palkkatukea. Työllisyysalueen tilannekuva on toiminnan käynnistymisen myötä kirkastunut ja tietoa sekä kokemusta saatu enemmän.

On hyvä muistaa, että valmistelukustannusten jakoperusteissa kohtuullistettiin sopimuksesta poikkeavalla tavalla kustannusjakoa, joten sopimuksen tarkastelun tulisi olla mahdollista tässäkin tilanteessa. Yhteistoimintasopimuksen kohdan 9 mukaan rahoituksen mitoituksessa ja talousarvion laadinnassa otetaan huomioon myös vastuu- ja muiden kuntien taloudellinen tilanne. Muonion kunta on jo edellisessä lausunnossaan (khall 21.10.2024 §199) korostanut sitä, että kuntien maksuosuuksien tulisi pitkällä tähtäimellä perustua todellisiin toteutuneisiin kustannuksiin, mikä auttaa varmistamaan talouden kestävyden ja ennakoimaan mahdollisia rahoitushaasteita.